

Mõistust ja tarkust! *

Vana kreeka filosoof Platon ütles: “On tõde ja vale, kõik, mis nende vahele jääb, on müüt ja seda võib tõlgendada nii, nagu tahetakse.” Tarka inimest eristab lolli see asjaolu, et tark asub tõe ja vale teljel nullpunktis ja esitab kõhe kaks küsimust: “Miks? Kellele see on kasulik?”

Vaatleme siin nelja probleemi nende küsimuste abil.

1. Probleem. Baltikumi riikidel on vaja end kiiresti Venemaa elektrivõrgust lahti ühendada ja liituda Lõuna-Euroopa elektrivõrguga. Miks? Kellele see on kasulik? Siiani ei ole olnud Eestis ka külmadel talvedel elektriga olulisi probleeme. Seda teemat on lahanud ka professorid Anto Raukas ja Mati Valdma nii „Elektriala“ nr 7, 2017, kui ka Tallinna TVs Andres Raidi saates „Mõtlemine taas“ 2.01.18 [1]. Miks peame elektrivõrgu lahti ühendama, kui see toimib? [2] Kas tõesti oleme nii naiivsed, et Euroopast saame kindlama ühenduse ja kvaliteediga elektrivoolu kui Venemaalt? Euroopas on tiheasustus ning tarbijaid palju. Kuulsime uudistes, et Amsterdamis lennujaam oli paar tundi vooluta, tulemuseks korralik kaos, ja alles hiljuti sama Hamburgi lennujaamas.

2. Probleem. Suure õhinaga hakkame nüüd fossiilkütuseid (bensiin ja diisel) alkoholi ja biorasvadega lahjendama ja samas veel ka peale maksma. Teame, et biorasva (taimse ja loomse) tootmiseks peame hakkama suurtel aladel toiduõli sisaldavad taimi kasvatama, neid väetama ning ka kastma. Loomse õli tootmiseks peame hakkama üha rohkem kasvatama loomi, söötma, jootma ja väljaheiteid koguma, lõpuks tapma ja ära keetma, et nendest rasva kätte saada. Ka selle tulemusena hävitame loodust ja seda veel suuremal määral kui naftast autokütust tootes. Kas tõesti on hüdrogeniseerimine vajalik? Kellele see on kasulik? [3]

Nüüd kindlasti ütleb enamik lugejaid, et küllap on Euroopas ja Ameerikas ikka eestlastest targemad inimesed ja neid tuleks uskuda. Aga miks? Euronormid on väga head soojade Lõuna-Euroopa riikide jaoks, aga meil on ikkagi 4 aastaaega, millest kaks, nii sügis kui ka talv, võivad olla vägagi karmid. Siin peame ikkagi juhendumat rohkem idanaabri kliimast. Teiseks ütleb enamik, et Venemaa on vaenlane ja momendil on külm sõda ning see võib muuta iga hetk kuumaks. Kolmandaks. Venemaaga ei tohi ärisuhteid luua, sinna ei tohi elektrit müüa ja sealt ei tohi elektrit ega ka autokütust osta. Kas selline ongi siis liberaalne turumajandus tänapäeval?

3. Probleem (näide). Tipime otsingusse „Nasa Live“ ja sattume otsepildiga rahvusvahelisse kosmosejaama ISS (*International Space Station*). Näeme, et seal on praegu ISS – Expedition 56 [3]. Meeskonnas on USA-l kaks mees-astronauti ja üks naisastronaut, üks Saksamaalt ja kaks Venemaa kosmonauti. NASA kodulehelt näeme, et selles ühisprojektis osalevad USA poolt NASA, Venemaa Kosmoseagentuur (RKA), Euroopa Kosmoseagentuur (ESA), Jaapani Kosmoseuurimise Agentuur (JAXA) ja Kanada Kosmoseagentuur (CSA).

Kosmonaute transpordib Rahvusvahelisse Kosmosejaama ainult Venemaa kosmoselaev „Sojuz“. Kaupa toovad Venemaa, USA ja Jaapani kosmoselaevad. Vaadake You-tubist [5], milline südamluk vastuvõtt toimus Rahvusvahelises kosmosejaamas. Seda videot on maailmas jälginud ainult veidi üle 8000 vaataja. Miks nii vähe? Kas ikka on tegemist külma sõjaga? Kuidas on olukord meil siin Eestis? Kui on valed, siis kellele see kasulik on?

4. Probleem (näide). Tipime otsingusse ITER (*International Thermonuclear Experimental Reactor*). Eesti keeles on see Termotuumasünteesi katsereaktor, mida ehitatakse Prantsusmaale (Cadaraches). Seda reaktorit ehitavad koos Euroliit, India, Hiina, L-Korea, Venemaa, USA ja Jaapan. Reaktori peaidee (TOKAMAK) on välja töötatud Venemaal Kurtšatovi keskuses. Selles keskuses töötati välja nii aatompomm kui ka vesinikupomm. Ja nüüd teevad maailma suuremad riigid selles valdkonnas sõbralikult koostööd. Küsime, kas ikkagi on käimas külm sõda?

Nende probleemide ja näidete kokkuvõtteks. Minu arvamused ja soovitused. Teritame oma mõistust, võtame tarkust tarkadelt. Pingutame ja hakkame ka ise rohkem tööle. Miks ei võiks näiteks isegi üks terve eesti mees või naine lennata rahvusvahelisse kosmosejaama teadust tegema. Ärme lase endal ja lastel mõttevabalt omaks võtta, et idanaabril midagi head üle võtta ei ole. Kui nii oleks, kas siis ikka saaks näitena toodud suurtes ja inimkonnale vajalikes projektides koostööd teha. Kasutame ikka rohkem oma peaju. Vaadake siin toodud näidetele lisaks asjalikke ja harivaid veebilehti, ka neid on tänapäeval külluses, aga vaatajaid on kahetsusväärset vähe. Võtke võrdluseks näiteks Lady Gaga link, vaadatavus on ligi miljard! Vahe eelpool toodud näites 8000ga on liiga suur.

Miks ma tõin need kaks viimast probleemi-näidet? Need projektid on vajalikud tervele planeedile ja kõigile rahvastele. Ja nendest nähtub, et sisuliste koostööpartnerite vahel ei ole mingit külma sõda. Vaenu püütakse tekitada sellele vastuvõtlike kogukondade ja rahvaste vahel, et nad ise omal maal end nõrgestaksid, võõral tulijal siis lihtsam veed, metsad, maad ja selle varad enda käsutusse saada. Veel parem, kui sihiteadliku tegevuse tulemusel rahvas ise omalt maalt ära kolib.

Või juhivad kõige suuremaid asju hoopis maavälised jõud? Mõtlemine siis koos.

Kasutatud kirjandus

1. Anto Raukas ja Mati Valdma saates „Mõtlemine taas“ www.tallinnatv.eu/saated-sarjad/arutelu/motleme-taas?start=6 [1]
2. Elering Live dashboard.elering.ee/ [2]
3. Biokütused. www.eava.ee/opiobjektid/mto/biokytus/5_bioktuste_tootmisest_eestis.html [3]
4. ISS-Expedition 56 de.wikipedia.org/wiki/ISS-Expedition_56 [4]
5. Soyus MS-09 põkkumine. www.youtube.com/watch?v=SpAYzUPFIzM [5]

Andres Saukas, elektriinsener

* Avaldatud kärbete ja muudatustega